

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Козий Татьяна Вячеславовна, старший преподаватель кафедры финансов, денежного обращения и кредита ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий ГПУ имени Григория Сковороды»
1пер.Трубежный, 23; г. Переяслав-Хмельницкий; Киевская обл.; Украина
e-mail: Koziy_TV@mail.ru

DATA ABOUT THE AUTHOR

Koziy Tatyana Vyacheslavovna, senior lecturer of the Department of finance, money circulation and credit Shee «Pereyaslav-Khmelnytsky GPU behalf of Gregory Skovoroda»
prv.Trubizne,23, Pereyaslav-Khmelnytsky, Ukraine
e-mail: Koziy_TV@mail.ru

УДК 336.4.

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ І ПРОГРАМ В БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ

Куліченко В.О.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретичні та прикладні аспекти фінансового забезпечення інноваційних проектів і програм в бюджетній сфері.

Мета роботи полягає у дослідженні джерел фінансування інноваційних проектів і програм, що реалізуються в бюджетній сфері в Україні, їх видів, переваг та недоліків, а також аналіз їх структури на прикладі «Проекту модернізації державних фінансів».

Методи та методологія дослідження. Методологічну і теоретичну основу дослідження становлять праці зарубіжних і вітчизняних учених. У роботі застосовано низку наукових методів, у тому числі – методи аналізу та синтезу, узагальнення та порівняння.

Результати роботи. У статті проведено комплексне дослідження та порівняльна характеристика джерел фінансування інноваційних проектів і програм в бюджетній сфері в Україні. Визначено переваги і недоліки зазначених видів джерел фінансування. Проведено аналіз джерел фінансування «Проекту модернізації державних фінансів».

Галузь застосування результатів. Бюджетна політика. Бюджетний менеджмент. Система управління державними фінансами. Інноваційна політика.

Висновки. Джерела фінансування інноваційних проектів та програм поділяють на чотири основні групи: бюджетні, інвестиційні, кредитні та грантові, кожне з яких мають свої переваги, і свої недоліки. В українській практиці, фінансування інноваційних проектів і програм найчастіше відбувається на умовах співфінансування (за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів та кредитів міжнародних фінансових організацій, та/або отримання грантів). Однак, все ж таки, за сучасних умов розвитку економіки, кредитні джерела стали основним джерелом фінансування інноваційних проектів та програм в бюджетній сфері. Вибір та раціоналізація джерел фінансування мають значний вплив на успіх реалізації проектів та програм та залежить від багатьох факторів. А тому вибір того чи іншого джерела фінансування в залежності від життєвого циклу інноваційного проекту та рівня соціально-економічного розвитку держави є перспективною подальших досліджень.

Ключові слова: джерела фінансового забезпечення, інноваційні проекти, інноваційні програми, система управління державними фінансами, бюджетні джерела фінансування, кредитні джерела фінансування, інвестиційні джерела фінансування, грантові джерела фінансування.

ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ И ПРОГРАММ В БЮДЖЕТНОЙ СФЕРЕ

Куличенко В.О.

Предмет исследования. Предметом исследования являются теоретические и прикладные аспекты финансового обеспечения инновационных проектов и программ в бюджетной сфере.

Цель работы заключается в исследовании источников финансирования инновационных проектов и программ, реализуемых в бюджетной сфере в Украине, их видов, преимуществ и недостатков, а также анализ их структуры на примере «Проекта модернизации государственных финансов».

Методы и методология исследования. Методологическую и теоретическую основу исследования составляют работы зарубежных и отечественных ученых. В процессе исследования был применен ряд научных методов, в том числе - методы анализа и синтеза, обобщения и сравнения.

Результаты работы. В статье проведено комплексное исследование и сравнительная характеристика источников финансирования инновационных проектов и программ в бюджетной сфере в Украине. Определены преимущества и недостатки указанных видов источников финансирования. Проведен анализ источников финансирования «Проекта модернизации государственных финансов».

Область применения результатов. Бюджетная политика. Бюджетный менеджмент. Система управления государственными финансами. Инновационная политика.

Выводы. Источники финансирования инновационных проектов и программ разделяют на четыре основные группы: бюджетные, инвестиционные, кредитные и грантовые, каждый из которых имеет свои преимущества, и свои недостатки. В украинской практике, финансирование инновационных проектов и программ чаще всего происходит на условиях софинансирования (за счет средств государственного или местных бюджетов, а также кредитов международных финансовых организаций и/или получения грантов). Однако, все же, в современных условиях развития экономики, кредитные источники стали основным источником финансирования инновационных проектов и программ в бюджетной сфере. Выбор и рационализация источников финансирования оказывают значительное влияние на успех реализации проектов и программ, и зависит от многих факторов. Поэтому выбор того или иного источника финансирования в зависимости от жизненного цикла инновационного проекта и уровня социально-экономического развития государства является перспективой дальнейших исследований.

Ключевые слова: источники финансового обеспечения, инновационные проекты, инновационные программы, система управления государственными финансами, бюджетные источники финансирования, кредитные источники финансирования, инвестиционные источники финансирования, грантовые источники финансирования.

SOURCES OF FUNDING FOR INNOVATIVE PROJECTS AND PROGRAMS IN THE BUDGETARY SPHERE

Kulichenko V.O.

The subject of research is the theoretical and practical issues of financial support for innovative projects and programs in the budgetary sphere.

The article purpose is to investigate the sources of funding for innovative projects and programs implemented in the budgetary sphere in Ukraine, their types, advantages and disadvantages, as well as their structure analysis by the example of «Public Finance Modernization Project.»

Research methods. Methodological and theoretical basis of the research consists of the works of foreign and national scholars. It is used methods of analysis and synthesis, methods of generalization and comparison.

Results of the work. Complex research and comparative description of the sources of financing for innovative projects and programs in the budgetary sphere in Ukraine are conducted in the article. The advantages and disadvantages of certain types of funding sources are identified. The sources of funding for «Public Finance Modernization Project» are analyzed.

Scope of results. Fiscal policy. Budget management. Public financial management system. Innovation policy.

Conclusions. Sources of funding for innovative projects and programs are divided into four main groups: budgetary sources of funding, credit financing, investment sources of funding, grant funding, having their advantages and disadvantages. In the Ukrainian practice, funding for innovative projects and programs most often occurs on co-financing-terms (from the state or local budgets, as well as loans from international financial institutions and/or grants). But, nevertheless, in the present conditions of economic development, financing has become a major source of funding for innovative projects and programs in the budgetary sphere. The selection and rationalization of sources of funding have a significant impact on the success of projects and programs, and depends on many factors. Therefore, the selection of one or another source of funding, depending on the innovative project life cycle and the level of socio-economic development of the state is the prospect of further research.

Keywords: sources of funding, innovative projects, innovative programs, public financial management system, budgetary sources of funding, credit financing, investment sources of funding, grant funding.

Постановка проблеми. Інноваційні проекти і програми є практичною основою для здійснення економічних реформ в країні, адже їх реалізація дозволяє залучити значні обсяги фінансових ресурсів, а також використовувати інструменти планування, контролю та координації робіт усіх учасників проекту. Як показує досвід реалізації таких проектів і програм в Україні, в сучасних умовах обмеженості фінансових ресурсів пошук та раціоналізація джерел фінансування інноваційних проектів і програм, а також підвищення ефективності використання фінансових важелів є одним із вирішальних моментів їх підготовки та успішної реалізації.

Ступінь дослідження проблеми. Дослідженню теоретичних та практичних засад фінансового забезпечення інноваційних проектів і програм присвячені праці таких відомих зарубіжних вчених: В. Зомбарта, Д. Мессі, Р. Мюллера, Б. Санто, І. Фішера, Й. Шумпетера, Ф. Котлера, М. Кондратьєва, С. Д. Ільєнкової, Ю. Морозова. Значний внесок у дослідження вказаних вище питань зробили вітчизняні науковці: І.Я. Чугунов [17], І.В. Запатріна [8], Л.В. Лисяк [11], І.Г. Ткачук [2], О.С. Власюк [5], В.А. Рач [14] та ін.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Водночас, незважаючи на значні досягнення в теорії і практиці інноваційної діяльності, переважна більшість досліджень присвячена дослідженню фінансового забезпечення проектів і програм окремих галузей, таких як охорона здоров'я, освіта, культура, державне управління та ін., національних проектів, а також програм розвитку. Разом з тим, залишається необхідним комплексне дослідження фінансового забезпечення інноваційних проектів і програм в бюджетній сфері у розрізі джерел їх фінансування, що становить вагомий підґрунтя для обґрунтування принципів та підходів щодо вибору джерел фінансових ресурсів та оптимізації структури фінансування інноваційних проектів та програм, а також оцінки ефективності їх реалізації.

Метою статті є дослідження джерел фінансування інноваційних проектів і програм, що реалізуються в бюджетній сфері в Україні, їх видів, переваг та недоліків, а також аналіз їх структури на прикладі «Проекту модернізації державних фінансів».

Виклад основного матеріалу дослідження. В теорії проектного аналізу інноваційні проекти прийнято виділяти серед інших видів проектів (інвестиційні, дослідження і розвитку, освітні, комбіновані) як такі, в яких головна мета полягає в розробці й застосуванні нових технологій, ноу-хау та інших нововведень, що забезпечують розвиток систем [16, 4, с.20].

Сьогодні ж інновації є основою будь-якого проекту. Це пов'язано із переходом суспільства від індустріальної до постіндустріальної стадії розвитку, економічною основою якої є знання та інформація. В.А. Рач, О.В. Россошанська, О.М. Медведєва стверджують, що «в епоху економіки знань кожен проект повинен впроваджувати певну новацію, отже, за своєю суттю є інноваційним» [14, с. 25].

Державні програми, спрямовані на інвестиції в людський і соціальний капітал в країнах, що не належать до розвинених, мають обмежений потенціал через недостатнє фінансування [10, с. 258]. Така ж ситуація характерна і для інноваційних проектів і програм в бюджетній сфері: відсутність систематизації використання ресурсів, їх обмеженість, недостатнє фінансування та неефективне використання бюджетних коштів гальмують швидке та ефективно впровадження інновацій в бюджетну сферу.

Джерела фінансування інноваційних проектів та програм у бюджетній сфері – ресурси всіх економічних агентів, які можуть бути спрямовані на забезпечення реалізації таких проектів і програм, зокрема, фінансові ресурси місцевих та центральних органів влади, приватних суб'єктів господарювання, іноземних держав та міжнародних організацій.

До основних джерел фінансування інноваційних проектів і програм в бюджетній сфері належать:

Бюджетні джерела – кошти державного та місцевих бюджетів, що спрямовуються на фінансування реалізації інноваційних проектів і програм і, при цьому, не тягнуть за собою боргових зобов'язань. Необхідно зазначити, що для інноваційних проектів та програм, що реалізуються на рівні громади, міста чи регіону бюджетні джерела можуть формуватись за рахунок внутрішніх та зовнішніх ресурсів. Так, надходження від податків та зборів, продажу та оренди об'єктів комунальної власності належать до бюджетних ресурсів внутрішнього походження. До бюджетних надходжень зовнішнього характеру можуть бути віднесені цільові субвенції з державного чи обласного бюджетів, у т. ч. в рамках виконання державних або регіональних цільових програм, інвестиційних проектів (програм), а також угод регіонального розвитку. Фінансування інноваційної діяльності за рахунок бюджетних коштів здійснюється відповідно до цілей і пріоритетів державної інноваційної політики. Значну роль у спрямуванні бюджетних коштів на розвиток тих чи інших сфер суспільного життя відіграє бюджетна політика. Слід погодитися з Л.В. Лисяк, яка вважає, що при визначенні пріоритетних напрямів бюджетної політики варто зважати на стратегічні орієнтири державної політики – створення економічних умов для інноваційного розвитку [11, с. 228].

Інвестиційні джерела – ресурси, залучені до економіки з метою фінансування інноваційних проектів і програм, в результаті реалізації яких досягається певний економічний та соціальний ефект. Такі проекти і програми, як правило, передбачають створення нових активів. Відповідно, передбачається інвестування коштів в проекти, які б одночасно забезпечували підвищення рівня соціально-економічного розвитку (підвищували б матеріальний добробут населення, забезпечували б розвиток матеріально-технічної бази соціальної сфери та ін.) та прибуток для економічних агентів. Інвестиційні джерела можуть перебувати як у приватній власності, так і повністю або частково знаходитись у комунальній власності. У світовій практиці вироблено багато механізмів розподілу витрат і ризиків реалізації проектів між публічним і приватним сектором, зокрема державно-приватне партнерство, податкові стимули для приватного сектору, концесія, місцеві гарантії тощо [7, с.14-15]. Особливістю інвестицій як джерела фінансування інноваційних проектів та програм є те, що вони спрямовуються на реалізацію певного проекту безпосередньо, а не через державний чи місцевий бюджети.

Кредитні джерела – ресурси, що залучаються державними чи місцевими органами влади для фінансування інноваційних проектів і програм на умовах цілеспрямованості, строковості, платності, забезпеченості та поворотності. При цьому залучені кредитні кошти можуть спрямовуватись безпосередньо до державного чи місцевих бюджетів, на рахунки комунальних підприємств, які самостійно розпоряджаються ними, здійснюють обслуговування та погашення боргу, а також на рахунки приватних суб'єктів господарювання (при цьому з метою забезпечення надійності повернення кредитів можуть надаватися державні чи місцеві гарантії).

Грантові джерела – ресурси, що надаються на фінансування реалізації інноваційних проектів і програм у формі міжнародної технічної допомоги, грантів міжнародних донорських організацій, благодійних внесків та пожертв, а також в рамках проектів корпоративної соціальної відповідальності. Як показує досвід економічно розвинених країн, грантові кошти становлять невелику частку фінансування інноваційних проектів та програм. Натомість в Україні, де доступ до інших джерел фінансування є вкрай обмеженим, саме грантові джерела у формі міжнародної технічної допомоги часто мають вирішальне значення для фінансування різноманітних проектів та програм, особливо інноваційних [7, с.15]. Гранти міжнародних донорських організацій зіграли важливу роль у трансформації економіки країн Центральної та Східної Європи, зокрема в Польщі, Словаччині, Східній Німеччині та інших країнах цього регіону.

Кожне з вищенаведених джерел фінансування має певні переваги і недоліки (табл.1).

Таблиця 1. Порівняльна характеристика джерел фінансування інноваційних проектів і програм в бюджетній сфері

Джерела фінансування	Переваги	Недоліки
Бюджетні	<ul style="list-style-type: none"> – простота та швидкість залучення; – повне збереження управління в руках держави (міста, регіону). 	<ul style="list-style-type: none"> – обмеженість власних фінансових ресурсів; – залежність від бюрократичних державних інстанцій; – залежність від політичних пріоритетів; – збільшення тиску на державний / місцевий бюджети.
	<ul style="list-style-type: none"> – скорочення тиску на державний/ місцевий бюджет; – використання досвіду та професіоналізму приватного сектору; 	<ul style="list-style-type: none"> – створення фінансових зобов'язань держави на довгострокову перспективу; – високий ризик значних витрат держави у випадку розірвання договору про ДПП;
Інвестиційні	<ul style="list-style-type: none"> – розподіл ризиків між державним та приватним сектором; – збереження державного контролю над створеними активами. 	<ul style="list-style-type: none"> – відсутність достатнього досвіду реалізації проектів із залученням інвестиційних джерел; – відсутність фахівців високого рівня, зокрема, зі сторони державного партнера; – тривалість строків реалізації проектів; – високі витрати на етапі підготовки проекту; – відсутність дієвих механізмів відстеження реалізації проектів; – можливий високий рівень корупції.
Кредитні	<ul style="list-style-type: none"> – можливість отримати значні за обсягами фінансові ресурси; – тривалий термін кредиту; – наявність пільгового періоду, що дозволяє відкласти боргове навантаження на бюджет; – можливість додаткового використання різноманітних стимулів у формі грантів або технічної допомоги за умови відповідності позичальника певним вимогам; – застосування фіксованих процентних ставок. 	<ul style="list-style-type: none"> – збільшення боргового навантаження на місцевий бюджет; – необхідність надання гарантій (на платній основі); – організаційні складнощі із залученням та оформленням кредиту; – висока вартість залучення таких ресурсів; – у деяких випадках необхідним є співфінансування проекту за рахунок коштів позичальника або залучення інших кредиторів чи спонсорів.
Грантові	<ul style="list-style-type: none"> – значна сума коштів на тривалий період часу; – отримання грантів на безповоротній основі; – не призводять до збільшення боргового навантаження на бюджет; – надають можливість місцевим громадам напряму, без посередництва центрального уряду, реалізувати важливі для міста інноваційні проекти і програми; – виступають дисциплінуючим чинником для грантоотримувача. 	<ul style="list-style-type: none"> – необхідне співфінансування грантових проектів з відповідних бюджетів, що може призводити до зменшення обсягів фінансування інших важливих проектів і програм; – великий обсяг попередніх інвестицій від державних чи місцевих органів влади щодо розвитку інституційної спроможності грантоотримувачів, підготовки проектних пропозицій, налагодження ефективної системи врядування; – брак досвіду та знань, необхідних для підготовки проектних заявок, а також здійснення подальшого проектного менеджменту; – обмеженість напрямків, за якими можна отримати грант, так як у кожного грантодавця є свої обмежені пріоритети, які, можуть змінюватися; – тривалий процес прийняття рішення щодо надання гранту; – поетапне надання грантових коштів; – висока імовірність лобювання інтересів окремих осіб при участі в конкурсі на отримання грантів.

Складено автором на основі [1, 3, 6, 7, 12, 15].

Саме тому реалізація будь-якого проекту чи програми, у тому числі інноваційних, передбачає обґрунтування стратегії фінансування, аналіз альтернативних методів і джерел фінансування, ретельну розробку схеми фінансування [9, с.71].

Таким чином, всі види джерел фінансування інноваційних проектів і програм мають і свої переваги, і свої недоліки. А отже, у сучасних умовах розвитку економіки важливе значення має вибір оптимальної структури джерел фінансового забезпечення інноваційних проектів і програм, що зможе забезпечити достатній обсяг ресурсів та зниження ризику не реалізації проекту (програми).

В українській практиці фінансування інноваційних проектів і програм, кошти для їх реалізації залучають відразу з декількох джерел. Найчастіше – це кошти, отримані від Міжнародних організацій у вигляді позики чи гранту та кошти Державного чи місцевих бюджетів на умовах співфінансування. За такою схемою фінансування, протягом 2008-2014рр., Міністерство фінансів України реалізувало «Проект модернізації державних фінансів» (далі – Проект), метою якого було – забезпечити зміцнення управління державними фінансами шляхом поліпшення функціональної ефективності та прозорості. Проект було зосереджено на вдосконаленні управління державними коштами та бюджетним процесом, внутрішнього аудиту та підзвітності суспільству з метою підвищення ефективності функціональних процесів, рівня прозорості та удосконалення операцій як між державними організаціями, так і між державними установами та громадянами, яких ці установи обслуговують.

Значний вплив на терміни та послідовність реалізації Проекту мали ряд об'єктивних причин, зокрема: часта зміна Керівника Проекту (8 керівників за 5 років), довготривалий процес закупівель за основною Частиною 2 Проекту (від 12 до 16 місяців).

Хоча, зважаючи на складну економічну ситуацію, яка склалася в Україні, та необхідність скорочення державних витрат, Міністерство фінансів України (далі – МФУ) ініціювало скасування частини позики та закриття Проекту, реалізація Проекту сприяла зміцненню інституційної спроможності МФУ, Державної казначейської служби України та Державної фінансової інспекції України у здійсненні реформ системи управління державними фінансами шляхом покращення процедур управління державними фінансами.

Підготовка Проекту відбувалася за рахунок Грантів Уряду Японії (Лист-угода №TF090722 від 11 лютого 2005 року на суму 673,5 тис. дол. США) і Уряду Нідерландів (Лист-угода №TF090722 від 21 вересня 2007 року на суму 177 056 євро) та охоплювала важливі заходи щодо розроблення Проекту, включаючи функціональний аналіз МФУ, ідентифікацію необхідних змін із удосконалення національної системи для здійснення реформ у сфері управління державними фінансами, включаючи системний дизайн і технічні специфікації.

За період реалізації Проекту було використано коштів позики – 3 770 582,45 дол. США та загального фонду – 23 411,35 грн. (співфінансування).

Вибірка коштів позики по роках наведена в таблиці 2.

Таблиця 2. Використання коштів позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на фінансування заходів за Проектом по роках [13]

Рік	Сума вибірки, долари США
2008	265 000,00
2009	-
2010	1 031 550,00
2011	1 295 370,00
2012	955 000,00
2013	166 250,00
2014	230 000,00
2015 (до кінцевої дати подання заявок 30.04.2015)	- 172 587,55
Всього	3 770 582,45

Фактичні витрати коштів загального фонду Державного бюджету України (співфінансування) наведено в таблиці 3.

Таблиця 3. Фактичні витрати коштів загального фонду Державного бюджету України (співфінансування) [13]

Напрями використання	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Частина III. Управління Проектом								
Співфінансування контрактів з консультантами ГПАУЗ	0	21237,55		0	0	0	0	0
Операційні витрати	0	547,33	366,37	0	500,44	759,66	0	0
ВСЬОГО	0	21784,88	366,37	0	500,4	759,66	0	0
За період реалізації								23411,35

Аналіз джерел фінансування «Проекту модернізації державних фінансів» показав наступну структуру джерел фінансування:

- на етапі підготовки проекту – грантові джерела;
- на етапі реалізації проекту – кредитні та бюджетні джерела (рис.1).

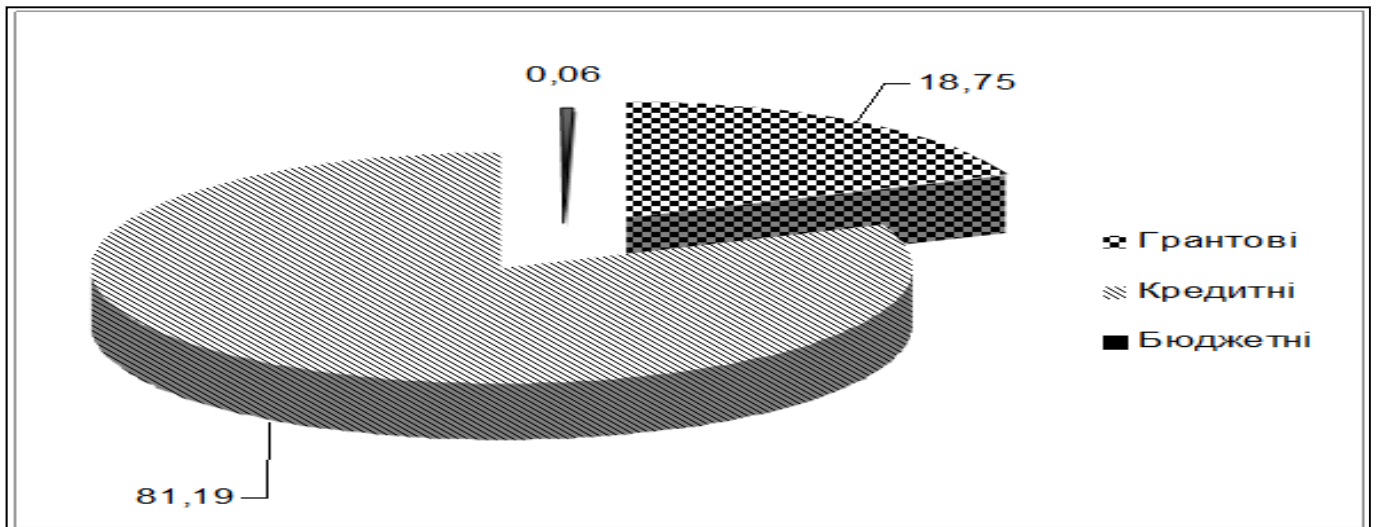

Рисунок 1. Структура джерел фінансування «Проекту модернізації державних фінансів», %*
*складено автором за даними [13]

Серед джерел фінансування Проекту велика питома вага належить саме кредитним, а саме - позиції Міжнародного банку реконструкції та розвитку. На їх частку припадає 81,19% загального обсягу фінансування. Істотну роль у фінансуванні проекту на етапі його підготовки відіграли грантові джерела – 18,75% загального обсягу фінансування. Частка бюджетних джерел (кошти Державного бюджету України) у фінансуванні проекту дуже мала – 0,06%, причиною чого, на нашу думку, є неоптимальний розподіл видатків на розвиток, надмірна соціальна спрямованість бюджету, формування видатків на інновації за залишковим принципом.

На нашу думку, така структура джерел фінансування проекту є неефективною. Так, кошти Грантів були спрямовані на оплату послуг консультантів за проведений Аналіз інституційної спроможності та функціональної ефективності органів сфери управління державними фінансами та розробку Концептуального документа з рекомендаціями щодо підвищення інституційної спроможності та функціональних вимог до Системи управління державними фінансами (далі – СУДФ) та Документа щодо системного дизайну та Детальних функціональних вимог до інтегрованої СУДФ. Кредитні джерела використовувалися на виконання робіт (заходів) щодо зміцнення інституційної спроможності та підвищення функціональної ефективності, а також розробки інтегрованої СУДФ, тоді як бюджетні джерела були направлені на заходи щодо управління Проектом.

Відповідно до міжнародної практики, бюджетні кошти мають стати основним джерелом фінансування проектів і програм саме на етапі їх підготовки з метою розвитку інституційної спроможності органів державної влади, підготовки проектних пропозицій, налагодження ефективної системи врядування. Це, у свою чергу, збільшить можливості залучення фінансових ресурсів у вигляді міжнародної технічної допомоги та грантів, адже критичним критерієм для їх отримання у більшості випадків є готовність грантоотримувача забезпечувати сталість отриманих результатів безпосередньо після закінчення періоду фінансування проектів з коштів донорів.

Висновок. Таким чином, усі джерела фінансування інноваційних проектів та програм поділяють на чотири основні групи: бюджетні, інвестиційні, кредитні та грантові, кожне з яких мають свої переваги, і свої недоліки. В українській практиці, фінансування інноваційних проектів і програм найчастіше відбувається на умовах співфінансування (за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів та кредитів міжнародних фінансових організацій, та/або отримання грантів). Однак, все ж таки, за сучасних умов, кредитні джерела стали основним джерелом фінансування інноваційних проектів та програм в бюджетній сфері. Вибір та раціоналізація джерел фінансування мають значний вплив на успіх реалізації проектів та програм та залежить від багатьох факторів. А тому вибір того чи іншого джерела фінансування в залежності від життєвого циклу інноваційного проекту та рівня соціально-економічного розвитку держави є перспективою подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. *Public-Private Partnerships, Fiscal Risks, and Fiscal Institutions in the EU8 [Електронний ресурс] / The World Bank. – 13 April 2005. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>.*
2. *Ткачук І. Financial support of regional socio-economic development programs estimating / І. Ткачук, І. Кокхан // Економічний часопис-XXI. – 2014. – № 9-10(2). – С. 36-39.*
3. *Бойко О. Державно-приватне партнерство: світовий досвід та перспективи реалізації в Україні / О. Бойко // Юридична газета. – 2013. – № 22. – С. 42-43.*
4. *Верба В. А. Проектний аналіз: Підручник / В. А. Верба, О. А. Загородніх. – К.: КНЕУ, 2000. – 322 с.*
5. *Власюк О. С. Інноваційна стратегія українських реформ: стан і пріоритети / О. С. Власюк // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1 (2). – С. 102-105.*

6. Грищенко С. Підготовка та реалізація проектів публічно-приватного партнерства: Практичний посібник для органів місцевої влади та бізнесу / С. Грищенко. – К.: ФОП Москаленко О. М., 2011.
7. Джерела та механізми фінансування місцевого економічного розвитку. Навчальний посібник. – К.: Центр громадської експертизи, Проект «Місцевий економічний розвиток міст України», 2013. – 176 с.
8. Запатріна І.В. Шляхи фінансування програм будівництва та експлуатації соціального житла // Соціальне житло в Україні: проблеми і перспективи / І.В.Запатріна, О.Б.Лотоцький, О.В.Макухін та ін. – К.: Профі, 2007. – 262 с.
9. Игонина Л.Л. Инвестиции: учеб. пособие / Л.Л. Игонина; под ред. д-ра экон. наук, проф. В.А. Слепова. – М.: Экономисту 2005. – 478 с.
10. Костюченко Н.М. Концептуальні основи фінансування місцевого розвитку в проектах програми розвитку ООН в Україні / Н.М. Костюченко, Ю.М. Петрушенко, Ю.І. Данько // Науковий економічний журнал «Actual problems of Economics». – №9(159). – 2014. – С. 257-263.
11. Лисьяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України: [монографія] / Л. В. Лисьяк. – К.: ДННУ АФУ, 2009. – 600 с.
12. Мережа експертів у сфері розробки та менеджменту євроінтеграційних проектів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eufunds.in.ua/>.
13. Остаточний звіт за результатами реалізації спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку Проекту модернізації державних фінансів [Електронний ресурс] / Міністерство Фінансів України. – 2015. – Київ. – 66с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. – Систем. вимоги: Intel Pentium 1 ГГц ; 256 МБ RAM; Microsoft Windows 2000 SP 4 / XP SP 2 / Vista (32 біт) ; Adobe Reader 7.0 (або аналогічний продукт для читання файлів формату PDF).
14. Рач В.А. Управління проектами: практичні аспекти реалізації стратегії регіонального розвитку: навч. посіб. / В.А. Рач, О.В. Россошанська, О.М. Медведєва; за ред. В.А. Рача. – К.: «К.І.С.», 2010. – С. 276.
15. Рекомендації щодо отримання доступу до донорського та інвестиційного фінансування [Електронний ресурс] / Підтримка сталого регіонального розвитку в Україні. – Режим доступу: http://invest-rovenki.at.ua/donors_investors_guidelines_ua_updated_copy.pdf.
16. Чорна М.В. Проектний аналіз: навч. посібник / М.В. Чорна. – Харків: Консум, 2003. – 228 с.
17. Чугунов І.Я. Формування видатків бюджету у системі соціально-економічного розвитку країни / І.Я. Чугунов, І.М. Ігнатюк // Економічний вісник університету. Переяслав-Хмельницький державний університет імені Григорія Сковороди. – 2016. – № 28/1. – С. 217-226.

References

1. Public-Private Partnerships, Fiscal Risks, and Fiscal Institutions in the EU8. The World Bank. – 13 April 2005: <http://www.worldbank.org/>.
2. Tkachuk I., Kokhan I. Financial support of regional socio-economic development programs estimating. *Ekonomichnyi chasopys-XXI*. – 2014. – № 9-10(2). – С. 36-39.
3. Boyko O. Derzhavno-privatne partnerstvo: svitoviy dosvid ta perspektivi realizatsiyi v Ukrayini [Public-private partnerships: international experience and prospects for implementation in Ukraine] *Yuridichna gazeta*. – 2013. – № 22. – S. 42-43.
4. Verba V.A., Zagorodnih O.A. Proektniy analiz: Pidruchnik [Project analysis] K.: KNEU, 2000. – 322 s.
5. Vlasyuk O.S. Innovatsiyina stratehiya ukrayins'kykh reform: stan i priorityety [Innovation strategy of Ukrainian Reforms: Status and Priorities] *Stratehichni priorityety*. – 2007. – № 1 (2). – S. 102-105.
6. Grishchenko S. Pidgotovka ta realizatsiya proektiv publichno-privatnogo partnerstva: Praktichniy posibnik dlya organiv mistsevoyi vladi ta biznesu [Preparation and implementation of public-private partnership projects] K.: FOP Moskalenko O.M., 2011.
7. Dzherela ta mehanizmi finansuvannya mistseвого ekonomichnogo rozvitku. Navchalniy posibnik [Sources and mechanisms of funding of the local economic development]. – K.: Tsentr gromadskoyi ekspertizi, Proekt «Mistseviy ekonomichniy rozvitok mist Ukrayini», 2013. – 176 s.
8. Zapatrina I.V. Lotots'kyu O.B., Makukhin O.V. ta in Shlyakhy finansuvannya prohran budivnytstva ta ekspluatatsiyi sotsial'noho zhytla [Ways of financing the construction and operation of social housing programs] // *Sotsial'ne zhytlo v Ukrayini: problemy i perspektivy*. – K.: Profi, 2007. – 262 s.
9. Igonina L.L. Investitsii: ucheb. Posobie [Investments] / L.L. Igonina; pod red. d-ra ekon. nauk, prof. V.A. Slepova. – М.: Экономисту 2005. – 478 с.
10. Kostyuchenko N.M., Petrusenko Yu.M., Danko Yu.I. Kontseptualni osnovi finansuvannya mistseвого rozvitku v proektah programi rozvitku OON v Ukrayini [Conceptual bases of funding for local development in the UNDP in Ukraine]. *Naukoviy ekonomichnyi zhurnal «Actual problems of Economics»*. – №9(159). – 2014, S. 257-263.
11. Lisyak L.V. Byudzhetna politika u sistemі derzhavnogo reguluyuvannya sotsialno-ekonomichnogo rozvitku Ukrayini [Fiscal policy in the system of state regulation of social and economic development in Ukraine]. K.: DNNU AFU, 2009. – 600 s.
12. Merezha ekspertiv u sferi rozrobki ta menedzhmentu evrointegratsiyinih proektiv [Network of Experts in the design and management of Eurointegration projects]: <http://www.eufunds.in.ua/>.
13. Ostatochniy zvit za rezultatami realizatsiyi spilnogo z Mizhnarodnim bankom rekonstruktsiyi ta rozvitku Proektu modernizatsiyi derzhavnihi finansiv [The final report on the results of implementation of the project of

modernization of public finances conducted with the International Bank for Reconstruction and Development] / Ministerstvo Finansiv Ukrainy. – 2015. – Kyiv. – 66s. – 1 elektron. opt. disk (CD-ROM) ; 12 sm. – Sistem. Vimogi: Intel Pentium 1 GGts ; 256 Mb RAM; Microsoft Windows 2000 SP 4 / XP SP 2 / Vista (32 bit) ; Adobe Reader 7.0 (abo analogichniy produkt dlya chitannya fayliv formatu PDF).

14. Rach V.A., Rossoshanska O.V., Medvedeva O.M. Upravlinnya proektami: praktichni aspekti realizatsiyi strategiy regionalnogo rozvitku: navch. posib. [Project Management: practical aspects of regional development strategies implementation] ; za red. V.A. Racha. – K.: «K.I.S.», 2010. – S. 276.

15. Rekomendatsiyi shchodo otrimannya dostupu do donorskogo ta investitsiyного finansuvannya [Recommendations for access to donor funding and investment] / Pidtrimka stalogo regionalnogo rozvitku v Ukraini: http://invest-rovenki.at.ua/donors_investors_guidelines_ua_updated_copy.pdf.

16. Chorna M.V. Proektniy analiz: navch. Posibnik [Project analysis] Harkiv: Konsum, 2003. – 228 s.

17. Chuhunov I.Ya., Ihnatyuk I.M. Formuvannya vydatkiv byudzhetu u systemi sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku krayiny [Formation of the budget expenditures in the system of socio-economic development of the country]. Ekonomichnyy visnyk universytetu. Pereyaslav-Khmel'nyts'kyi derzhavnyy universytet imeni Hryhoriya Skovorody. – 2016. – № 28/1. – S. 217-226.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Куліченко Вероніка Олегівна, аспірантка кафедри фінансів
Університет митної справи та фінансів
вул. Володимира Вернадського 2/4, м. Дніпропетровськ, 49000, Україна
e-mail: nika.kulichenko@gmail.com

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Куличенко Вероника Олеговна, аспирантка кафедры финансов
Университет таможенного дела и финансов
ул. Владимира Вернадского 2/4, г. Днепропетровск, 49000, Украина
e-mail: nika.kulichenko@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHOR

Kulichenko Veronika Olehivna, Ph.D. Student.
University of Customs and Finance
2/4 Vladimir Vernadsky Str., Dnipropetrovsk, 49000, Ukraine
e-mail: nika.kulichenko@gmail.com

Рецензент: Лисяк Любов Валентинівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри «Фінансів» Університету митної справи та фінансів

УДК 336.143

АНАЛІЗ ДОХОДІВ ТА ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

**Кучеренко С.Ю.,
Леваєва Л.Ю.**

Мета статті полягає у дослідженні тенденцій наповнення та використання державного бюджету України.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання формування та використання бюджету країни.

Методи дослідження. У статті застосовано сукупність наукових методів, зокрема, методи наукової абстракції, порівняльний, аналізу і синтезу, систематизації і узагальнення.

Результати дослідження. У статті розглянуто сучасний стан державного бюджету України. Досліджено основні складові доходів і видатків державного бюджету України. Обґрунтовано проблеми наповнення та ефективності використання державних коштів. Запропоновано заходи щодо оптимізації джерел наповнення та напрямків використання фінансових ресурсів держави.

Галузь застосування результатів. Результати цього дослідження можуть бути застосовані у процесі реформування бюджетної системи в Україні.

Висновки. Дохідна частина бюджету має наповнюватися з різних джерел для більшої стабілізації та зменшення ризикованості надходжень, тому необхідно приділяти увагу найменш розвинутих статтям доходів, таким як доходи від операцій з капіталом, цільові фонди, збільшення яких дозволить зменшити навантаження та залежність державного бюджету.

Проаналізувавши видатки бюджету України за 2010–2015 роки можна стверджувати, що сума видатків щорічно зростає по всіх показниках. Пріоритетними завдання бюджетної політики України є